

Entrevista a Joan Veny

JOSÉ E. GARGALLO

Universitat de Barcelona / Institut d'Estudis Catalans / Societat d'Onomàstica

Joan Veny és un enamorat de la paraula, un filòleg en el sentit més etimològic. Com a dialectòleg de referència de la nostra llengua, s'estima la diversitat especialment vinculada a la terra. I la terra i la llengua, i els noms propis, són l'objecte de la seva faceta -menys coneguda- d'estudis de l'onomàstica. Aquesta entrevista ofereix una mostra de la dedicació a l'onomàstica del mestre de Campos.

Vau ser soci fundador de la Societat d'Onomàstica. Què destacaríeu d'aquell temps fundacional?

M'ha fet il·lusió el qualificatiu de «soci històric» de la pregunta. Efectivament, crec que vaig ser dels primers socis i, si no recordo malament, probablement com a primer signant de la petició de la Fundació feta a la Generalitat, vaig rebre la notificació que s'autoritzava la seva creació el 1980, notícia que va alegrar qui-sap-lo el nostre Moreu-Rey. Volria destacar l'oportunitat d'aquesta magna empresa de fomentar els estudis onomàstics en un moment en què, tret els de Coromines, estaven desatesos; va ser mèrit de Moreu-Rey l'atracció d'especialistes i dilectants cap a la recollida i interpretació dels nostres noms de lloc i de persona que han resultat altament fructuosos.

Com i quan va conèixer el Dr. Enric Moreu-Rey? Quina relació hi vau mantenir, a la Universitat de Barcelona o en altres àmbits acadèmics?

Vaig conèixer Moreu-Rey a la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona quan ell era professor del Departament d'Espanyol i, més tard (1969), quan vaig ser nomenat secretari de l'Escola d'Idiomes de la Universitat de Barcelona, vam sovintejar la nostra relació, acadèmica i personal. Com a professor de francès, tenia l'experiència docent al Liceu Francès i va ser un docent exemplar, apreciat pels alumnes. Les nostres converses al despatx o al claustre eren fructíferes, entorn gairebé sempre de l'onomàstica, amb invitació a participar en els col·loquis d'onomàstica o a col·laborar en el Butlletí interior de la Societat d'Onomàstica. Parlàvem de problemes etimològics i gramaticals, com el de l'ús en majúscula en noms de lloc (*l'Hospitalet*), dels quals tots dos defensàvem l'ús de la majúscula (*L'Hospitalet*), ell amb particular èmfasi, formant part del seu tarannà polemicista, a voltes contradictori entre rauxa i seny, que vaig reflectir en la seva necrològica amb aquestes paraules: «Unia l'erudició a la brillantor, la llibertat al dogmatisme, l'agressivitat a la cordialitat, el blasme a la tendresa...». Amb mi va tenir detalls que només brillen quan uneix una gran amistat: sabedor del meu interès per la ictionímia, em va lliurar sis fulls atapeïts de lletres menuda, amb els resultats de les seves enquestes sobre noms de peixos que va recollir a l'Escala, Begur i Barcelona: aleshores era estudiant

de segon curs de Filosofia i Lletres i és una mostra del seu interès per les «Sachen» del nostre país i de la seva sagacitat lèxica i dialectològica

Quin record guardeu de la preparació i celebració del Congrés d'Onomàstica de Barcelona (27, 28 i 29 de febrer de 1992)?

En guardo un record enormement trist, car les jornades del Congrés van coincidir amb la mort de n'Enric i, com a vicepresident que n'era, vaig assumir-ne amb dolor la presidència. A part el fet luctuós, les jornades van ser de gran altura amb una bona participació. Crec que allí es va proposar dedicar-li un carrer de Barcelona: consulto la guia de la ciutat i el seu nom brilla... per la seva absència, mentre resten intactes noms forans, allunyats de la nostra cultura, com el carrer de l'alcalde de Móstoles (sense que tinguin res en contra d'aquest patriòtic batlle).

El 1996 va publicar un llibre intítulat Onomàstica i dialectologia. Quins lligams es poden establir entre l'onomàstica i la dialectologia?

Aquest llibre pren el nom d'una ponència que vaig presentar al col·loqui de Perpinyà (febrer 1995) on vaig il·lustrar amb exemples l'enriquiment mutu entre onomàstica i dialectologia, exemplificat amb la retrodatació que ofereix la toponímia (*Balma*) i l'antroponímia (*Espígol*), i vaig subratllar com certes diferències dialectals superades han viscut en noms de persona (*Pascal* 'Pasqual')

Entrevistes

o com antropònims han esdevingut noms comuns (*Guillem* i el seu diminutiu *Guillemó* designen el 'verat juvenil').

Quina és la consideració que us mereix l'obra onomàstica de Joan Coromines?

Joan Coromines, juntament amb Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll, és l'homenot de la lexicografia i l'etimologia. Tres vides es necessitarien per escriure els tres diccionaris dels quals és autor i ell en va tenir prou amb una de sola: el *Diccionario critico etimológico de la lengua castellana* (2ª edició, 1980-1991), el *Diccionario etimológico i complementari de la lengua catalana* i l'*Onomasticon*. Les tres mereixen catifa vermella i profunda genuflexió. Naturalment que, aquí i allà, apareixen errors i obsessions (mossàrab, sortotàptic), però no és el mateix fer l'etimologia de 30 o 40 mots o topònims, que fer-la de milers d'unitats. Per això, subratllem les paraules de Moreu-Rey a propòsit dels errors ocasionals dins l'obra de Joan Coromines: «Onades perdudes en un oceà d'encerts».

Quins estudis onomàstics de la vostra obra destacaríeu per sobre de la resta?

L'onomàstica no ha estat l'objectiu primordial de les meves recerques. Si he de respondre a la pregunta, diré que la toponímia de Lluçmajor, el poble de la meva mare, em va permetre fer llum sobre la toponímia

Joan Veny (Fotografia de Josep M. Rué)

rural i identificar noms de possessions amb els antics posseïdors peninsulars (*Vallgornera*, *Cabrianes*, *Cortada*) i oferir una classificació dels seus topònims menors; donar a conèixer l'origen occità de cognoms de Catalunya (*Mirabent*, *Porcet*, *Cusiné*, etc.), fer ressenyes de reculls onomàstics (*Capafonts*, *Cabacers*, *Tremp*, la *Morera de Montsant*, *Renau*, *Sitges*) o demostrar l'origen aràbic del cognom *Gamundí*.

40 anys després, quins aspectes destacaríeu de la vostra relació amb la Societat d'Onomàstica? Persones, col·loquis, episodis diversos. I quina consideració us mereix actualment aquesta societat quarantena?

He seguit amb enorme satisfacció com tot el que va sembrar i fer fruc-

tificar Moreu-Rey, segueix una marxa ascendent de compleció d'objectius i d'ampliació d'horitzons. Nova revista, incorporació de noves veus, comissió d'onomàstica a l'IEC, continuïtat dels col·loquis, nous projectes de recerca, nous mètodes, relacions internacionals... La meva relació no pot ser més cordial i els seus responsables m'han mostrat la seva estima declarant-me'n «soci d'honor».

La Societat d'Onomàstica, que era, fa 40 anys, com un gra de mostassa, ara és un bosc esponerós cuidat per una plèiade d'investigadors i amadors dels noms de lloc i de persona. La nostra perpètua gratitud a Enric Moreu-Rey.

Tenim nou web i som a Facebook.

Segueix-nos a la xarxa!

facebook.com/SocietatOnomastica

onomastica.cat

